

Άλμα και αλτήρες

Το άλμα σε μήκος εκτελείται με τους αλτήρες για να έχει ο αθλητής καλύτερο ζύγισμα στο σώμα και να παίρνει ώθηση. Οι πενταθλητές χρησιμοποιούσαν τους αλτήρες επίσης για να γυμνάζουν τα χέρια, τα δάχτυλα και τους βραχίονες. Η διαδικασία της εκγύμνασης ονομάζεται αλτηροβολία. Το βάρος του αλτήρα κυμαίνεται από 1,5 μέχρι 2 κιλά. Οι αλτήρες μεγαλύτερου βάρους προορίζονταν για αφιέρωση στους θεούς.

Οι **αλτήρες** ήταν λίθινα ή μολύβδινα βάρη που χρησιμοποιούσαν οι άλτες κατά την εκτέλεση του αγωνίσματος, για να δώσουν μεγαλύτερη ώθηση στο σώμα τους. Με αυτούς, όμως, εξασκούσαν επίσης τα χέρια και τα δάχτυλά τους (αλτηροβολία).

Μολύβδινος αλτήρας από την Ελευσίνα, 6ος π.Χ. αιώνας

- Ο αλτήρας έχει βάρος 2 kg και 199 gr. Είναι ακέραιος σε σχήμα ορθού πρίσματος και μοιάζει με διπλό πέλεκυ.
- Σε μία από τις βάσεις του φέρει τριστιχη επιγραφή γραμμένη βουστροφηδόν. Βρέθηκε στην Ελευσίνα το 1883. Οι άλτες κρατούσαν στα χέρια τους δύο αλτήρες για να τους δίνουν ώθηση κατά το πήδημα.

Μολύβδινος αλτήρας -6ος

Ο Επαίνετος ήταν ένας Αθηναίος αθλητής, άλτης, που για να διαιωνίσει τη νίκη του αφιέρωσε στη θεά Δήμητρα στην Ελευσίνα τους δύο αλτήρες που κρατούσε στα χέρια του κατά την εκτέλεση του αγωνίσματος. Από τον τόπο εύρεσης του αλτήρα συμπεραίνουμε ότι ο Επαίνετος πήρε μέρος στους γυμνικούς αγώνες στην Ελευσίνα. Γιατί την Ελευσίνα, πέρα από τα Ελευσίνια Μυστήρια τελούνταν και γυμνικοί αγώνες όπως ήταν οι γνωστοί σε μας Ίσθμια, Ολύμπια, Παναθήναια.

χαλόμενος νίκησε-

ν : Έπαίνετος h-

όνεκα τόδε : / ha-

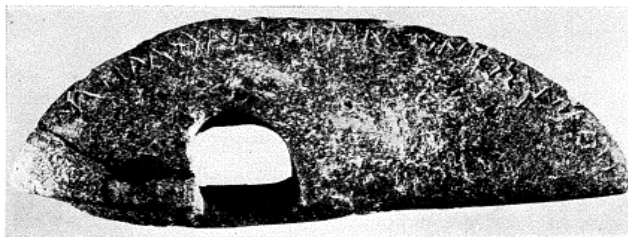
[λτεῖρε — — — in altero inscriptum?]

Μετάφραση:

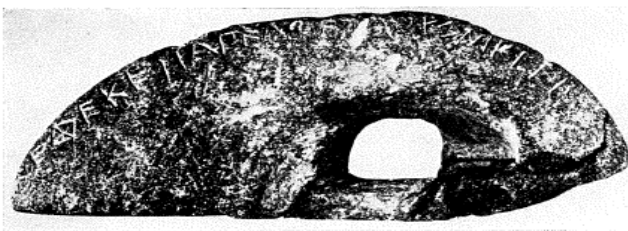
«πηδώντας σε αγώνα άλματος ο Επαίνετος νίκησε εξαιτίας των δύο αυτών αλτήρων»

Ο αλτήρας του Λακεδαιμόνιου αθλητή Ακματίδα.
550 – 525 π.Χ

ΑΚΜΑΤΙΔΑΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΝΙΚΟΝ
ΑΝΕΘΕΚΕ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΑΣΣΚΟΝΙΚΤΕΙ

ΑΚΜΑΤΙΔΑΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΝΙΚΟΝ

ΑΝΕΘΕΚΕ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΑΣΣΚΟΝΙΚΤΕΙ

Μετάφραση:

«Ο Ακματίδας ο Λακεδαιμόνιος επειδή νίκησε στο
πένταθλο χωρίς να σηκωθεί σκόνη το αφιέρωσε».

Ο αλτήρας του Λακεδαιμόνιου αθλητή Ακματίδα.

550 – 525 π.Χ

Ο αναθηματικός αλτήρας, που αφιερώθηκε από το Λακεδαιμόνιο αθλητή Ακματίδα στο ιερό της Ολυμπίας, φέρει και στις δύο κυρτές του επιφάνειες την επιγραφή, η οποία χρονολογείται στα τέλη του 6^{ου} π.Χ.

Ο αθλητής δηλώνει ότι νίκησε στο πένταθλο «ασσκονιστεί» χωρίς δηλαδή να σκονιστεί. Αυτό σημαίνει ότι κρίθηκε Ολυμπιονίκης είτε γιατί δεν υπήρχε αντίπαλος, είτε επειδή ο αντίπαλός του παραδέχθηκε την ήττα του χωρίς καν να αγωνισθεί. Έτσι, ο αθλητής αφιέρωσε τον αλτήρα στο Δία ως ευχαριστήριο.

ΑΚΜΑΤΙΔΑΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ ΝΙΚΟΝ

ΑΝΕΘΕΚΕ ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΑΣΣΚΟΝΙΚΤΕΙ

Οι λέξεις χωρίζονται με παρενθέσεις.

Ο αλτήρας του Ακματίδα ανήκει στον σφαιροειδή τύπο αποτελούμενος από ένα ημισφαιρικό συμπαγές κομμάτι με ένα βαθούλωμα για να μπαίνουν μέσα τα δάχτυλα του αθλητή. Αυτός που φαίνεται στην εικόνα είναι ο δεξιός αλτήρας. Φαίνεται όμως ότι ο αθλητής είχε αφιερώσει και τον αριστερό γιατί η επιγραφή διακόπτεται απότομα.

Ναϊσκόμορφο επιτύμβιο μνημείο λευκού μαρμάρου.

Φέρει ανάγλυφη παράσταση ιππέως, που καταβάλλει αντίπαλο πεζό.
Βρέθηκε στην αρχική του θέση (κατὰ χώραν) στον Κεραμεικό. Φυλάσσεται
στο Μουσείο Κεραμεικού.

Χρονολογία: 394 π.Χ.

Έκδ. Σ. Α. Κουμανούδης, *Αττικής Επιγραφαί Επιτύμβιοι*, Αθήναι 1871, 540.
IG II2 6217.

M. N. Tod, *Greek Historical Inscriptions*, II, Oxford 1948, 105.

U. Knigge, *Der Kerameikos von Athen*, Athen 1988, 111-113, αρ. 18.

P. J. Rhodes & R. Osborne, *Greek Historical Inscriptions. 404-323 B.C.*,
Oxford 2003, 7B.

Το επιτάφιο ανάγλυφο στήθηκε στη μνήμη του νεαρού Δεξίλεω από τον δήμο Θορικό της Αττικής, πεσόντος στη μάχη κοντά στην Κόρινθο το 394/3 π.Χ.

Η στήλη τοποθετήθηκε στον **οικογενειακό τάφο του στον Κεραμεικό**, ενώ ο ίδιος είχε ενταφιασθεί τιμητικά σε άλλο σημείο της περιοχής, **στο Δημόσιον Σήμα**, σε ειδικό χώρο που μάλλον προοριζόταν για τους ιππείς που σκοτώθηκαν στην ίδια αναμέτρηση. Η οικογένεια του Δεξίλεω εκτός από τη δημόσια ταφή απεφάσισε να τον τιμήσει και με ιδιωτικό επιτύμβιο μνημείο, Χαρακτηριστική είναι η αφιερωματική επιγραφή, **στην οποία για πρώτη φορά αναφέρεται**, εκτός των άλλων, το έτος γέννησης και θανάτου του νεκρού (επί Τεισάνδρου και Ευβουλίδου άρχοντος αντίστοιχα) 414/3-394/3 π.Χ..

Ο Δεξίλεως απεικονίζεται σε σκηνή μάχης, κατά την οποία – σύμφωνα με την επιγραφή – βρήκε τον θάνατο πολεμώντας στην πρώτη γραμμή. **Παριστάνεται έφιππος, ορθώνοντας το άλογό του ορμητικά πάνω από τον πεσμένο στο έδαφος εχθρό, εναντίον του οποίου υψώνει δόρυ**, που δεν σώζεται στις μέρες μας. Η στήλη φέρει στο άνω μέρος ανθεμωτή επίστεψη, στην οποία αναγράφονται τα ονόματα όλων των εκλιπόντων της μάχης. Όσον αφορά την τεχνοτροπία, το έργο, του αγνώστου σε μας δημιουργού, εμφανίζει σαφείς επιρροές από τα καλλιτεχνικά πρότυπα των ώριμων κλασσικών χρόνων, τα οποία επενδύονται με στοιχεία αντιπροσωπευτικά των τάσεων των αρχών του 4ου αι. π.Χ.

- Στην περιοχή του Κεραμεικού, επίσης, βρέθηκε επιγραφή στην οποία μνημονεύονται τα ονόματα των νεκρών Αθηναίων ιππέων στη μάχη της Κορίνθου (394 π.Χ.) και μεταξύ τους αναφέρεται ο Δεξίλεως (**IG II2 5222**).

IG II2 5222

col. I.1 οἶδε ἱππέης ἀπέθανον ἐν Κορίνθῳ·
φύλαρχος Ἀντιφάνης

col. II.1 Μελησίας
Θεάγγελος

col. III.1 Ὀνητορίδης
Φάνης

col. IV.1 Λυσίθεος
Δημοκλέης

col. V.1 Πάνδιος
Δεξίλεως

col. VI.1 Νικόμαχος
Ἐνδηλος.

col. VII.1 ἐν Κορωνεΐαι·
Νεοκλείδης.

Επιτύμβιο μνημείο λευκού μαρμάρου-394 π.Χ.

Δεξίλεως Λυσανίου Θορίκιος

Δεξίλεως Λυσανίου Θορίκιος.

Ἐγένετο ἐπὶ Τεισάνδρου
ἀρχοντος

ἀπέθανε ἐπ' Εὐβολίδο

ἐγ Κορίνθωι τῶν πέντε ἱππέων.

Γεννήθηκε ἐπὶ Τεισάνδρου
ἀρχοντος καὶ πέθανε ἐπὶ
Ευβουλίδου στην Κόρινθο μαζί
με ἄλλους τέσσερις ἱππεῖς.

Εὐβολίδο = Εὐβολίδου

Τετραγωνική βάση ανδρικού επιτύμβιου αγάλματος λευκού μαρμάρου.

Βρέθηκε τον 19ο αιώνα κοντά στην Πλατεία Ελευθερίας (Κουμουνδούρου) εντοιχισμένη στο Θεμιστόκλειο τείχος της πόλης.

Η βάση ήταν ένας από τους λίθους επιτύμβιων μνημείων, αλλά και άλλων κάθε είδους, που χρησιμοποίησαν οι Αθηναίοι, όπως διηγείται ο Θουκυδίδης (1, 96), όταν κατά πρόταση του Θεμιστοκλέους έσπευσαν να οχυρώσουν την πόλη, αμέσως μετά τα Μηδικά και την αναχώρηση των Περσών το 480 π.Χ.

Έκδ. *IG* I s. p. 112, 477b. *IG* II 971. *IG* I³ 1204.

Περί το 540-530 π.Χ.

Ἄνθρωπε ἡστέιχες καθ' ὁδὸν
φρασὶν ἄλ(λ)α μενοινῶν στέθι
καὶ οἴκτιρον σῆμα Θράσωνος ἰδόν.

(Φιλ. μεταγρ.) Ἄνθρωπε ὃς στείχεις ἄλλα στον νοῦ σου έχοντας,
καθ' ὁδὸν φρασὶν ἄλλα μενοινῶν στάσου
στηθι | καὶ οἴκτιρον σῆμα και θρήνησε του Θράσωνος
Θράσωνος ἰδών. βλέποντας το μνῆμα.

- Μιλάει το ίδιο το μνημείο, πράγμα σύνηθες στις επιτύμβιες επιγραφές των αρχαϊκών χρόνων, και απευθύνεται στον περαστικό διαβάτη· τον καλεί, καθώς βαδίζει στον δρόμο και περνά πλάι στο επιτύμβιο μνημείο, να σταθεί για λίγο και, ενώ τη σκέψη του απασχολούν άλλα, να θρηνήσει βλέποντας το μνήμα του Θράσωνος.

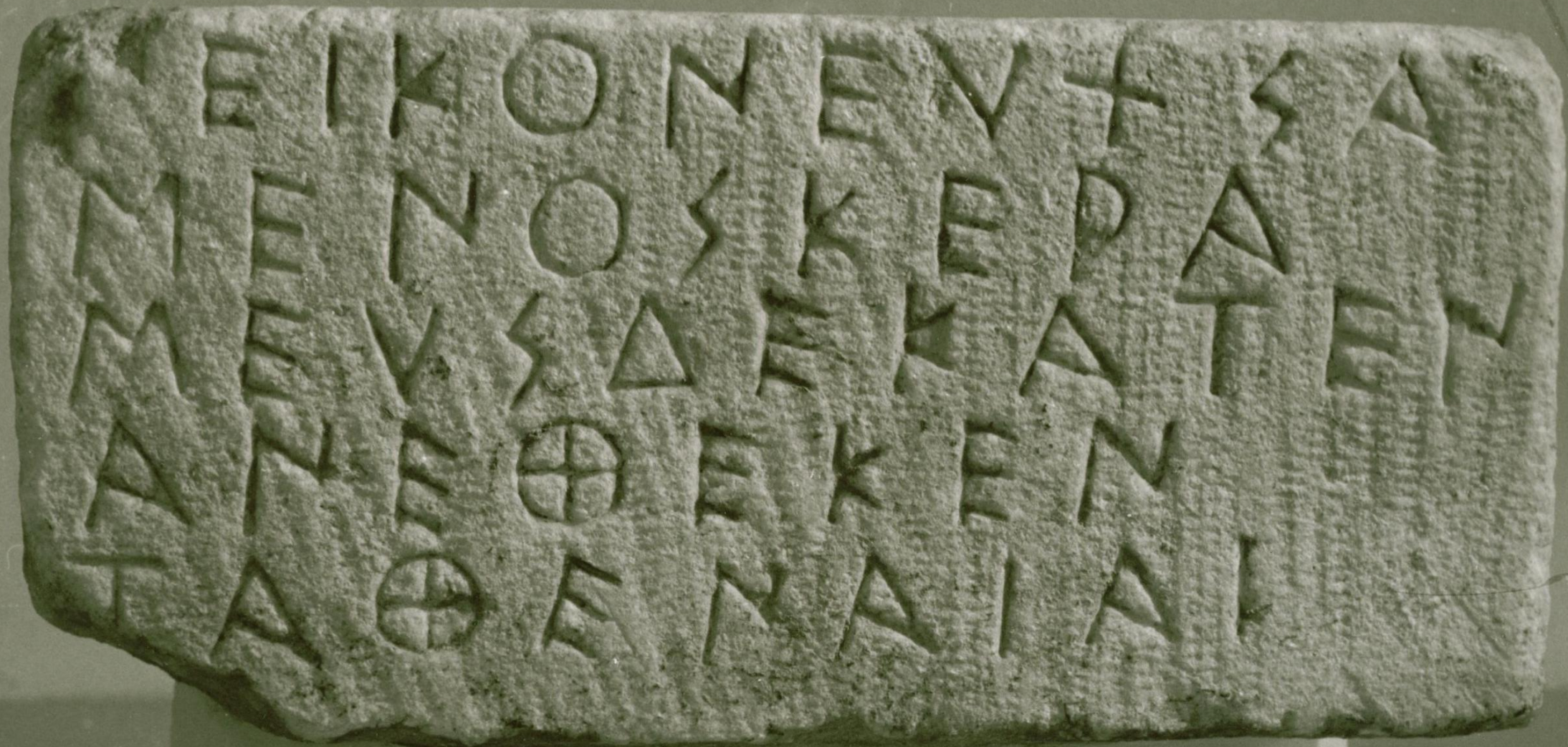
IG XIV 643

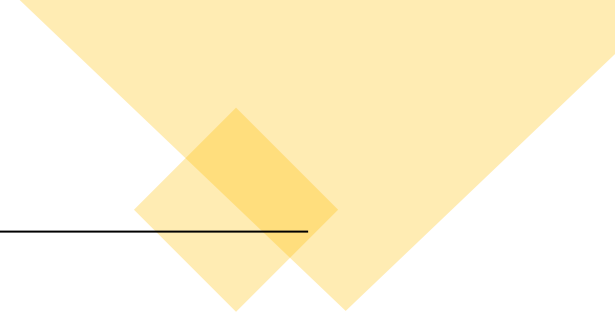
τᾱς ἡέρας ἡιαρός
έμι τᾱς έν πεδί-
οι. Φυνίσρο-
ς {²⁶Κυνίσκος}²⁶ με άνέθε-
5 κε ὄρταμο-
ς φέργον
δεκάταν.

Ο αναθέτης μπορεί να μην ήταν απλός χασάπης,
αλλά ο επίσημος εκτελεστής των θυσιαζόμενων στη
θεά ζώων.

(Φιλ. μεταγρ.) Τᾱς Ἥρας ἱαρός | εἰμι τᾱς έν πεδί|ω.
Κοινίσκο|ς με άνέθη|κε ὄρταμο|ς ἔργων | δεκάταν.

Εἰμαι ἱερός της Ἥρας του Πεδίου. Με ανέθεσε ο Κυνίσκος ο
χασάπης ως δεκάτη (= το ένα δέκατο) των κερδών από την
εργασία του.
ὄρταμος (= ὁ ἄρταμος· κράση).

1 Πείκον εὐχσά-

μενος κερα-

μεὺς δεκάτεν

ἀνέθεκεν

5 τὰθENAΐαι.

+ ΚΥΜΗΤΡΙΟΝ ΔΙΑΦΕΡΟΝ ΛΟΥΚΑ
ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΚΗ ΛΘΗΝΑΙΟΙΣ ΤΟΙΣ ΥΠΟ
ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥΤΗΝ ΛΟΓΙΑΝ ΜΗΝΗ
ΣΥ ΚΑΙ ΘΕΙΟΥ ΔΙΚΑΣΤΟΥ ΓΕΝΑ
ΜΕΝΟΥ ΕΚ ΚΥΜΗΘΗ ΕΝ ΕΙΡΗΝῃ ΟΔΥ
ΤΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΑΡΙΑΣ ΜΗΝΗΣ ΛΟΥΚΑ
ΚΑΙ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΔΕΚΑΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ +

1 ✠ κυμητίριον διαφέρον Λουκᾶ
καὶ Κυριακῇ Ἀθηναίοις, τοῖς ὑπὸ
Παύλου τοῦ τὴν λογίαν μνήμ(ην?)
σχο(λαστικοῦ) καὶ θείου δικαστοῦ γενα-
5 μένου. ἐκυμήθη ἐν εἰρήν(η) ὁ αὐ-
τὸς τῆς μακαρίας μνήμης Λουκᾶς
μη(νὸς) Νοεμβρ(ίου) ἐνδεκάτῃ, ἰνδ(ικτιῶνι)
ἐβδόμῃ. ✠

Megaritis —
Megara —
Christian